

Оксана КУШНІР
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

УДК 070:316.773

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА СЛОВАЧЧИНИ: ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті розглянуто особливості дослідження української преси Словаччини в національному журналістикознавстві та у словацькій україністиці ХХ століття, окреслено джерельну базу для вивчення прашівських друкованих видань.

Ключові слова: українська преса Словаччини, інформаційні джерела, міжнаціональна культура

Одним з головних здобутків національно-культурного відродження в Україні на межі ХХ–ХХІ ст. стало зростання інтересу суспільства до засобів масової інформації (ЗМІ). Органічну складову національного інформаційного потенціалу становить надбання української преси на чужині. Охоплюючи всі ділянки місцевого життя, друковані видання українців в діаспорі є важливим документом складного буття національної спільноти, відіграють провідну роль у збереженні її етнічної, культурної та релігійної ідентичності. Проблему виникнення і розвитку української журналістики в Словаччині можна розглядати лише у контексті історико-політичних, національно-культурних, художньо-естетичних процесів у житті українців Пряшівщини. Зважаючи на важливість питання, яке перебуває на межі журналістикознавства, історії, культурології, науки про літературу, теоретико-методологічну базу дослідження становлять джерела різних напрямків.

Відтак, **метою** статті є систематизація необхідної та існуючої історіографії для вивчення української преси Словаччини.

Достовірним джерелом для роботи служить література з історії України та Словаччини, з питань українсько-словацьких зв'язків, у т. ч. культурних, інформація про політичні взаємини обох народів, соціальне й культурно-національне становлення прашівських русинів у ХІХ–ХХ ст., почерпнута з праць Ю. Бачі [2; 30], А. Ковача, М. Штеця [2], І. Ваната [7; 8; 30], В. Литвина [36], М. Мушинки [86], І. Панькевича [87], Ю. Рилача [58], П. Стерча [72], В. Трембіцького [74], довідника “Зарубіжні українці” [78].

Тема українсько-словацької культурної комунікації цікавила багатьох дослідників. Численні відомості про літературний сегмент цього питання є у працях Г. Вервеса [9], М. Гайдая [15], Г. Гербільського, З. Матисякевича [17], П. Гонтара [20], В. Павелка [50], Ф. Погребенника [53], В. Шевчука [79], збірнику “Украинско-чехословацкие интернациональные связи” [75], де проаналізовані різні форми міжнародного діалогу протягом двох минулих століть: фольклористичні зв'язки, переклади з однієї мови іншою, взаємопроникнення національної тематики в українське та чехо-словацьке письменство, особисті контакти письменників, критиків, вчених, спільні наукові

дослідження певних літературних явищ. Особливий інтерес становить інформація про пресові взаємини обох народів: від коротких анотативних повідомлень до “переклички” провідних літературно-громадських журналів, які присвячували окремі номери словесності сусідів. У розвідках вказаних вище авторів спостерігається тенденція до ототожнення словацької та чеської культур. Історична доля обох народів нівелювала диференціацію їх як окремих суспільно-національних утворень, визначаючи єдиним поняттям “чехо-словацький”.

Перший більш-менш ґрунтовний огляд історії словацько-українських літературних зв'язків здійснила у 1958 р. львів'янка М. Мольнар-Мундяк. У статті “Віковічна дружба двох братніх літератур” [47] дослідниця обґрунтувала необхідність і важливість окремого розгляду словацько-українських культурних, зокрема літературних, взаємин, які простежила з XIII до середини XX ст., назвала ключові постаті, головні події та визначила їх роль у культурному житті обох народів.

Українську школу репрезентують також праці Ф. Погребенника [53] про зацікавлення у Словаччині українським культурним життям, В. Моторного [48] про взаємовпливи письменства сусідів. Є. Кирилюк [31] простежив розвиток словакістики на Україні, Р. Гром'як [21] розкрив роль І. Франка у зміцненні міжнародного культурного діалогу. Українсько-словацькі взаємини в контексті літератури Закарпаття розглянули В. Микитась [38], О. Мишанич [39; 40; 41; 42], Л. Смирнов [69].

Сьогодні у Львівському національному університеті імені Івана Франка на кафедрі слов'янської філології проводяться дослідження зі словацької мови і літератури, з історії міжнаціональної культурної комунікації. Серед результатів наукових пошуків – хронологічний виклад українсько-словацьких зв'язків у посібнику “Українська культура: історія і сучасність” [25].

Словацька наукова україністика представлена ширше. Ще в період між Першою і Другою світовими війнами міжнародні взаємини вивчав чеський дослідник Ф. Тихий; він відомий своїми працями з питань розвитку літератури і мови закарпатських українців [28]. Окремими проблемами літературних зв'язків цікавився польський дослідник В. Бобек [див.: 47, с. 104], який тривалий час жив і працював у Братиславі. Р. Бртань розглянув особливості фольклорної комунікації [6]. Проте жоден із дослідників не ставив завдання подати систематизований виклад історії словацьких зацікавлень культурою українського народу.

Із 50-х років XX ст. україністичні дослідження в Словаччині зосереджені в двох центрах: у Братиславі при Словацькій академії наук і на філософському факультеті Університету імені Я. А. Коменського та в Пряшеві на філософському і педагогічному факультетах Університету імені П. Й. Шафарика.

За ініціативою їхніх провідних науковців, за участю відомих літературознавців України у травні 1956 р. відбулася триденна Міжнародна наукова конференція з нагоди 100-ліття від дня народження І. Франка. Розглянута на ній проблематика взаємних чехо-словацько-українських культурно-літературних контактів у сучасному та історичному розрізі лягла в основу великого збірника наукових праць, справжньої “енциклопедії” міжнародних взаємин – “З історії чехословацько-українських зв'язків”. Спеціально для читачів України він вийшов в перекладі українською мовою у Братиславі [28]. Серед сорока статей, які увійшли до другого видання, десять присвячено словацько-українським відносинам (Й. Вавро, В. Гостічка, Й. Грозенчик, Ф. Гондор, В. Жідліцький, Й. Кудлачек, Є. Лазар, А. Мраз, І. Панькевич, К. Розенбаум, А. Рот, Ф. Тихий). Таким чином, перша в історії літературознавчої україністики Словаччини конференція та опубліковані її матеріали актуалізували питання окремого вивчення словацько-українських взаємин.

Одним з ініціаторів цього збірника був М. Мольнар, відомий в наукових колах

багатьма статтями й монографіями з питань чесько-українських та словацько-українських літературних і культурних зв'язків, розвідками про літературний рух у Закарпатті і Східній Словаччині, видавничою та бібліографічною діяльністю. У 1980 р. з нагоди 50-річчя від дня народження вченого у Братиславі вийшла книга про основні віхи наукової діяльності ювіляра – “Зустрічі культур. З чехословацько-українських взаємовідносин” [45]. У ній подані літературно-критичні, літературознавчі й історико-літературні публікації з українських газет і журналів, україномовної преси Словаччини, періодики словацькою і чеською мовами. Збірник містить широку бібліографію праць дослідника.

Серед найвідоміших – кандидатська дисертація М. Мольнара “Тарас Шевченко у чехів та словаків”, яка після захисту вийшла окремою книжкою [43]. Автору на основі великої кількості матеріалів, багато з яких досі були невідомі, вдалося вперше в історії словацької україністики створити цілісну картину проникнення поетичної творчості Кобзаря на словацькі землі.

М. Мольнар разом з М. Мундяк упорядкував збірник “Зв'язки Івана Франка з чехами та словаками” [27]. Зібрані тут з різних українських, польських, чеських, словацьких і німецьких видань, а частково ще не опубліковані статті І. Франка про чехів та словаків, його художні переклади і взаємне листування донині залишаються найґрунтовнішим виданням про роль Каменяра в чехо-словацько-українському культурному єднанні кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Належить М. Мольнару і перший систематичний виклад словацько-українських культурних взаємин. Виявивши й вивчивши багато нових архівних документів та маловідомі друковані джерела, вчений у книзі “Словаки і українці” розглянув різні аспекти міжнародних зв'язків, зосереджуючи особливу увагу на літературних контактах. Книга складається з двох частин; перша “Зустрічі братніх культур” – це огляд словацько-українських літературних взаємин від ХVІ ст. до Першої світової війни й утворення Чехо-Словацької республіки у 1918 р.; другу частину складають фактичні джерела дослідження – маловідомі або забуті документи й матеріали [44].

Окрім М. Мольнара [46], пражську школу літературознавчої україністики представляють Л. Бабота [1], котра з'ясувала особливості словацької тематики у творчості А. Кралицького, та Ф. Ковач [33] і М. Роман [59], які висвітлили рецепцію творів І. Франка у Чехословаччині протягом ХХ ст.

Окрему групу становлять дослідження з історії української журналістики в Україні та за її межами. Фактологічну базу для вивчення теми поповнює інформація з бібліографічних покажчиків М. Мартинюка [37], Ф. Погребенника [55], Ю. Тернопільського [73], А. Юричка [81], колективного збірника за редакцією М. Романюка [51], в яких, окрім статистичних даних про українську пресу в багатьох країнах, у т. ч. Чехословаччині, подано короткі нариси про авторів видань, списки публікацій.

У контексті історіографічних надбань безпосереднім джерелом для дослідження теми є праці, присвячені вивченню української преси в інших країнах, зокрема розвідки І. Крупського [35], Н. Сидоренко [66; 67; 68], І. Срібняк [71], а також вибрані публікації з наукового збірника “Українська преса за межами України” [10; 29; 64]. У них простежено зв'язок друкованих видань із суспільно-політичним, релігійним, культурним життям українців у світі. Відзначено, що етнічна періодика, охоплюючи всі ділянки їхнього буття, сприяла утвердженню національної самосвідомості й допомагала адаптуватись у чужому середовищі.

Однак українській пресі в Чехословаччині не приділено належної уваги в сучасному журналістикознавстві. Дотично про неї згадується в оглядових дослідженнях періодики Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. Так, В. Габор [10; 11; 12; 13]

та І. Добош [26], аналізуючи закарпатську україномовну пресу початку минулого віку, включають до неї видання, що обслуговували і Пряшівщину: газети “Наука” (1919–1921), “Свобода” (1922–1938), “Карпатская Русь” (1921), “Русинь” (1923), “Наша земля” (1927–1928), “Слово народа” (1931–1932), тижневик “Русинь” (1920–1921) та ін.

Науковий інтерес щодо нашої теми мають роботи О. Пономаріва [56], П. Проніна [57], М. Савки [65], в яких висвітлені передумови виникнення повоєнної пряшівської преси. М. Фоллріхова [76] розглядає друковані органи краю другої половини ХХ ст. як чинник національно-культурного розвитку місцевої української громади. У характеристиці змістового діапазону газет “Пряшевщина” (1945–1951) та “Нове життя” (1959–1988), журналів “Дружно вперед” (1951–1988) і “Дукля” (1953–1988) чітко виражена прорадянська лінія, що зумовлює критичне використання роботи М. Фоллріхової.

Серед пряшівських дослідників тільки О. Рудловчак систематично вивчає розвиток журналістики східнославацьких українців [63]. Їй належить статті про характер і рівень преси Пряшівського краю та Закарпаття до середини ХХ ст. [60; 62]. Вона є автором післямови до антології “сучасної” (1945–1970) публіцистики українців Чехословаччини, що вийшла в 1972 р. [61]. Дослідниця простежила становлення журналістики українців Словаччини від 60-х років ХІХ ст., визначивши період “спільної словацько-закарпатоукраїнської преси” (від 1861 р. – часу виходу газети “Pešbudínske vedomosti” – до 1920 р.), період 1920–1930-х років (коли на Пряшівщині домінувала російськомовна чи писана “язичієм” періодика) і період “прогресивної журналістики” (що, на думку авторки, постала після Другої світової війни).

Свій внесок у галузь журналістських досліджень зробив М. Штець розвідкою про газету “Слово народа” на Пряшівщині [80].

Журнал “Дукля”, попри свою півстолітню історію, ще переконливо не обстоював належного місця в українсько-чехо-славацькому пресознавстві. Відомі лише окремі відгуки, рецензії, річні огляди, опубліковані у збірниках і місцевій пресі, зокрема Ю. Дацка [23; 24], З. Франко [77], Й. Гвіща [82], Ф. Ковача [32], Р. Корецького [83], О. Рудловчак [88], у радянській періодиці – В. Бондара [5], О. Гуреїва [22], Л. Копиленка [34], М. Олійника [49], а також оцінні публікації на сторінках “Дуклі” Ю. Гарбара [16], Ф. Гондора [18; 19], Я. Соловича [70]. Відповідно до принципів історизму, науковості та об’єктивності, згадані матеріали потрібно використовувати критично, вилонюючи передусім фактичний матеріал для аналізу.

Не можна оминати увагою книгу вибраного з української східнославацької преси [52]. У ній подано найхарактерніші зразки місцевої журналістики, вміщено бібліографічні дані до кожного тексту та біографічні довідки про авторів.

Глибше познайомитися з персоналіями, почерпнути додаткові відомості про життєвий і творчий шлях окремих журналістів можна з матеріалів інтерв’ю [3; 14; 42], бібліографічних оглядів, зокрема Ю. Бачі [4]. Суб’єктивні судження цього відомого діяча доповнюють об’єктивні дані про культурне життя пряшівчан.

Отже, як бачимо, історіографічні джерела у сфері мас-медіа свідчать, що друковані органи українців, розкиданих світами, відзначаються характерними рисами, зумовленими безпосереднім зв’язком преси з місцевим життям. Задовольняючи інформаційні потреби населення, видання ретельно фіксують та обговорюють соціально-економічні, суспільно-політичні, культурно-освітні події на території свого функціонування. Періодика національних меншин є важливим засобом їхньої самоідентифікації у контексті інтеграційних процесів у духовного взаємозбагачення, будучи перспективним джерелом інформації про міжнародні культурні взаємини. Особливо це стосується пряшівчан, чия історична доля визначила для них роль посередника у взаєминах між Україною та

Словаччиною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабота Л. Словацька тематика в творчості Анатолія Кралицького / Л. Бабота // Верховина : зб. наук. праць на пошану проф. Олекси Мишанича з нагоди його 70-річчя ; ред. кол. : М. Жулинський, І. Денисюк та ін. – Дрогобич : Коло, 2003. – С. 57–66.
2. Бача Ю. Чому, Коли і Як? Запитання й відповіді з історії русинів-українців Чехо-Словаччини / Ю. Бача, А. Ковач, М. Штець. – К. : ІНТЕЛ, 1992. – 83 с.
3. Бача Ю. Про себе як про журналіста / Ю. Бача // Українська мова та література. – 1999. – Ч. 35 (146). – С. 4.
4. Бача Ю. Персональна бібліотека (Юрій Бача. Хто він такий?) / Ю. Бача ; Т. Турчинко (упоряд.) – Пряшів : Регіональна агентура Свидник, 2002. – 86 с.
5. Бондар В. Через гірські перевали / В. Бондар // Прапор. – 1958. – № 9. – С. 112–114.
6. Бртань Р. Штурівці і українська народна пісня / Р. Бртань // Слов'янське літературознавство і фольклористика : респ. міжвідом. зб. – Вип. 3. – К. : Наук. думка, 1967. – С. 90–99.
7. Ванат І. Нариси новітньої історії українців Східної Словаччини / І. Ванат. – Словацьке пед. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ-ри в Пряшеві. – Кн. 1 (1918–1938). – 1979. – 364 с.; Кн. 2 (вересень 1938 – лютий 1948 р.). – 1985. – 355 с.
8. Ванат І. До питання про так звану українізацію русинів Пряшівщини / І. Ванат. – Пряшів : Наук. т-во Союзу русинів-українців Словацької республіки, 1993. – 32 с.
9. Вервес Г. Д. В інтернаціональних літературних зв'язках / Г. Д. Вервес. – К. : Дніпро, 1976. – 388 с.
10. Габор В. В. Націоналістичні видання закарпатської молоді в Празі (Журнал “Пробоем” та його додатки) / В. В. Габор // Українська преса за межами України : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 25–26 квіт. 1996 р.) / упоряд. Н. М. Сидоренко. – К. : Київ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т журналістики, 1996. – С. 70–72.
11. Габор В. В. Співпраця української і чеської інтелігенції у контексті національного відродження Закарпаття (історичний досвід Закарпатської преси 20–30-х років ХХ ст.) / В. В. Габор // Національна ідея та національна своєрідність у засобах масової інформації: Асиміляція чи інтеграція в багатонаціональні суспільства Центрально-Східної Європи : матеріали “круглого столу” (Київ, 20–22 груд. 1996 р.) / упоряд. Н. М. Сидоренко. – К. : Дослід. центр історії укр. преси, 1997. – С. 101–104.
12. Габор В. В. Закарпатська україномовна преса 20–30-х років ХХ століття у контексті національного відродження краю : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / В. В. Габор. – К., 1997. – 20 с.
13. Габор В. В. “Церковная газета” (1856–1858 рр.) – перше періодичне видання русинів-українців Закарпаття: оригінальні кореспонденції як ілюстрація національного пробудження краю / В. В. Габор // Українська періодика: історія і сучасність : доповіді та повідомлення VII Всеукр. наук.-теорет. конф. (Львів, 20–22 жовт. 2002 р.) / за ред. М. М. Романюка. – Львів : НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики, 2002. – С. 41–45.
14. Гаврош О. Бача Ю. : До літератури ставлюсь, як до чогось святого. Професор Пряшівського університету про літературний трикутник Ужгород – Київ – Пряшів / О. Гаврош // Україна молода. – 2002. – 12 червня. – С. 6.
15. Гайдай М. Чехословацько-українські взаємини в сучасній фольклористиці (1918–1960) / М. Гайдай. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – 88 с.
16. Гарбар Ю. Думки над “Реєстром” / Ю. Гарбар // Дукля. – 1963. – № 2. – С. 60–61.
17. Гербільський Г.Ю. Зв'язки Я. Головацького з чехами і словаками / Г. Ю. Гербільський,

3. М. Матисякевич // Українське слов'язознавство : респ. міжвідом. наук. зб. – Вип. 5 / ред. кол. : Д. Л. Похилевич та ін. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту ім. І. Франка, 1971. – С. 68–75.
18. Гондор Ф. “Дуклі” 10 років. Йдеться про концепцію “Дуклі” / Ф. Гондор // Дукля. – 1963. – № 1. – С. 5–10.
19. Гонтар П. Українсько-чеські літературні зв'язки в ХІХ ст. / П. Гонтар. – К. : Держлітвидав УРСР, 1956. – 112 с.
20. Гром'як Р. Т. Роль І. Франка у зміцненні українсько-чехословацьких культурних взаємин / Р. Т. Гром'як // Давне і сучасне: вибр. статті з літературознавства ; ред. О. П. Куца. – Тернопіль : Лілея, 1997. – С. 183–191.
21. Гуреїв О. Альманах українських письменників Чехословаччини / О. Гуреїв // Вітчизна. – 1955. – № 8. – С. 159–162.
22. Дацко Ю. Десятиріччя альманаху “Дукля” / Ю. Дацко // Нове життя. – 1963. – 6 травня. – № 14. – С. 5.
23. Дацко Ю. Зробити “Дуклю” цікавою / Ю. Дацко // Нове життя. – 1963. – 12 жовтня. – № 41. – С. 1.
24. Діалог культур: Україна в міжнародних зв'язках: Словаччина // Українська культура: історія і сучасність : навч. посіб. / за ред. С. О. Черепанової. – Львів : Світ, 1994. – С. 384–389.
25. Діалог культур: Україна в міжнародних зв'язках: Словаччина // Українська культура: історія і сучасність : навч. посіб. / за ред. С. О. Черепанової. – Львів : Світ, 1994. – С. 384–389.
26. Добош І. Історія української журналістики Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. / І. Добош. – Івано-Франківськ : Наддніпрянська районна друкарня, 1995. – 128 с.
27. Зв'язки Івана Франка з чехами та словаками : статті, матеріали й дослідження до історії чехословацько-українських взаємовідносин / упоряд. М. Мольнар, М. Мундяк. – Братислава : Словацьке вид-во худ. літ-ри, 1957. – 694 с.
28. З історії чехословацько-українських зв'язків / гол. ред. Й. Грозенчик. – Братислава : Словацьке вид-во худ. літ-ри, 1959. – 688 с.
29. Іванов В. Україномовна закордонна преса / В. Іванов, Т. Іванова // Українська преса за межами України : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 25–26 квіт. 1996 р.) / упоряд. Н. М. Сидоренко. – К., 1996. – С. 9–11.
30. “Карпаторусинство”: історія і сучасність : доповіді на І Конгресі Міжнар. асоціації українців (Київ, 27 серп.–3 верес. 1990 р.) та І Конгресі Республік. асоціації українознавців (Київ, 20–23 груд. 1990 р.) / Бача Ю., Ванат І., Маркус В. та ін. – К. : Обереги, 1994. – 64 с.
31. Кирилюк Є. Словакістика на Україні / Є. Кирилюк // Радянське літературознавство. – 1971. – № 1. – С. 27–35.
32. Ковач Ф. Трибуна літературного життя (До 30-річчя журналу “Дукля”) / Ф. Ковач // Ковач Ф. Діалоги ; відп. ред. Н. Кайнц. – Братислава : Словацьке пед. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1988. – С. 262–276.
33. Ковач Ф. Творчість Івана Франка серед українців Чехословаччини / Ф. Ковач // Іван Франко і світова культура : матеріали міжнар. симпоз. ЮНЕСКО (Львів, 11–12 верес. 1980 р.). – К. : Наук. думка, 1990. – Кн. 1. – С. 361–364.
34. Копиленко Л. Журнал наших братів / Л. Копиленко // Всесвіт. – 1963. – № 5. – С. 148–149.
35. Крупський І. В. Українська національно-патріотична журналістика в країнах Європи : становлення, проблематика газетно-публіцистичних виступів / І. В. Крупський // Вісник Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія : Журналістика / гол. ред. А.З. Москаленко. – К. :

- Навч.-вид. комп. центр Ін-ту жур-ки Київ. нац. ун-ту, 1997. – Вип. 4. – С. 75–87.
36. Литвин В. Українсько-словацькі відносини : історія та сучасність / В. Литвин // Голос України. – 2003. – 4 жовтня. – С. 1, 4–5.
37. Мартинюк М. Українські періодичні видання Західної України, країн Центральної та Західної Європи (1914–1939 рр.) : матеріали до бібліографії ; упоряд. А. В. Антонюк та ін. / М. Мартинюк. – Львів : ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики, 1998. – 298 с.
38. Микитась В. Через гори і кордони (Культурні і літературні зв'язки Закарпаття з Україною та Росією у ХІХ–ХХ ст.) / В. Микитась. – К. : Знання, 1977. – 48 с.
39. Мишанич О. В. Література Закарпаття ХVІІ–ХVІІІ століть : іст.-літ. нарис / О. В. Мишанич. – К. : Наук. думка, 1964. – 116 с.
40. Мишанич О. Оновлення літератури (Про літературний рух на Закарпатті 20–30-х років ХХ ст.) / О. Мишанич // Мишанич О. На переломі : літературознавчі статті й дослідження. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – С. 237–256.
41. Мишанич О. Питання української національної самосвідомості в літературі південнокарпатського ареалу / О. Мишанич // Мишанич О. На переломі : літературознавчі статті й дослідження. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – С. 256–272.
42. Мишанич О. Юрію Бачі – 70 // О. Мишанич / Слово і Час. – 2002. – № 12. – С. 28.
43. Мольнар М. Тарас Шевченко у чехів та словаків / М. Мольнар. – Пряшів : Словацьке пед. вид-во в Братиславі ; Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1961. – 285 с.
44. Мольнар М. Словаки і українці. Причинки до словацько-українських літературних взаємин з додатком документів / М. Мольнар. – Пряшів : Словацьке пед. вид-во в Братиславі ; Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1965. – 402 с.
45. Мольнар М. Зустрічі культур : з чехословацько-українських взаємовідносин / М. Мольнар. – Братислава : Словацьке пед. вид-во, 1980. – 542 с.
46. Мольнар М. Іван Франко і розвиток чехословацько-українських літературних зв'язків / М. Мольнар // Іван Франко і світова культура : матеріали міжнар. симпоз. ЮНЕСКО (Львів, 11–12 верес. 1980 р.). – К. : Наук. думка, 1990. – Кн. 2–3. – С. 344–349.
47. Мольнар-Мундяк М. Віковична дружба двох братніх літератур / М. Мольнар-Мундяк // Прапор. – 1958. – № 9. – С. 104–111.
48. Моторний В.А. До історії західноукраїнсько-словацьких літературних взаємин / В. А. Моторний // Українське слов'янознавство : респ. міжвідом. наук. зб. / ред. кол. : Д. Л. Похилевич, О. С. Бейліс та ін. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1971. – Вип. 5. – С. 76–80.
49. Олійник М. Альманах друзів / М. Олійник // Вітчизна. – 1960. – № 3. – С. 204–206.
50. Павелко В. Дружба народів – дружба культур. Українська РСР у радянсько-чехословацькому культурному співробітництві 1945–1970 рр. / В. Павелко. – К. : Наук. думка, 1973. – 188 с.
51. Періодика Західної України 20–30-х рр. ХХ ст. : матеріали до бібліографії / Н. В. Антонюк, І. Я. Вдовичин та ін. ; за ред. М. М. Романюка. – Львів : Фенікс, 1998. – Т.1. – 319 с.; 1999. – Т.2. – 360 с.; 2000. – Т.3. – 314 с.
52. Пером і словом : з української східнословацької преси (1945–1970) : зб. – Братислава : Словацьке пед. вид-во в Братиславі ; Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1972. – 288 с.
53. Погребенник Ф. Словацька україніка / Ф. Погребенник // Слов'янське літературознавство і фольклористика : респ. міжвідом. зб. ; відп. ред. Г. Д. Вервес. – К. : Наук. думка, 1967. – Вип. 3. – С. 192–194.
54. Погребенник Ф. Іван Франко – поборник дружби народів : до 130-річчя від дня народження / Ф. Погребенник. – К. : Знання, 1986. – 47 с.
55. Погребенник Ф. Рідкісні українські періодичні видання за рубежом / Ф. Погребенник // Бібліотечний вісник. – 1995. – № 2. – С. 37–39.
56. Пономарів О. Д. Україномовна преса в Чехо-Словаччині 20–30-х рр. / © Кушнір О.

- О. Д. Пономарів // Вісник Київського університету. Серія : Журналістика / гол. ред. А. З. Москаленко. – К. : НВКЦ Ін-ту журналістики Київ. ун-ту, 1997. – Вип. 4. – С. 73–77.
57. Пронин П. И. Печать Чехословацкой Социалистической Республики : Лекции по спецкурсу / П. И. Пронин. – М. : Изд-во Москов. ун-та, 1980. – 80 с.
58. Рилач Ю. Як добрі сусіди : Україна та Словаччина – перебування в об'єднаній Європі / Ю. Рилач // Політика і Час. – 2003. – № 8. – С. 40–46.
59. Роман М. Іван Франко і словацька література / М. Роман // Іван Франко і світова культура : матеріали міжнарод. симпоз. ЮНЕСКО (Львів, 11–12 верес. 1980 р.). – К. : Наук. думка, 1990. – Кн. 1. – С. 146–150.
60. Рудловчак О. До питань журналістики в українців Східної Словаччини / О. Рудловчак // Дукля – 1962. – № 3. – С. 64–69.
61. Рудловчак О. Шляхами слова... / О. Рудловчак // Пером і словом : з української східнославацької преси (1945–1970) : зб. – Пряшів : Словацьке пед. вид-во в Братиславі ; Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1972. – С. 247–280.
62. Рудловчак О. Роздуми над нашою журналістикою з приводу ювілеїв / О. Рудловчак // Дукля. – 1980. – № 6. – С. 29–34.
63. Рудловчак О. Біля джерел сучасності. Роздуми, статті, нариси / О. Рудловчак. – Братислава : Словацьке пед. вид-во в Братиславі ; Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1981. – 420 с.
64. Савка М. Періодичні видання українських студентів у Празі (20-ті рр.) / М. Савка // Українська преса за межами України : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 25–26 квіт. 1996 р.) / упоряд. Н. М. Сидоренко. – К. : Київ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т журналістики, 1996. – С. 66–68.
65. Савка М. Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20–30-ті рр. ХХ ст.) : іст.-бібліогр. дослідження / М. Савка. – Львів : ЛНБ ім. В. Стефаника, 2002. – 308 с.
66. Сидоренко Н.М. Національно-духовне самоствердження : у 3 ч. Ч. 1 : Українська таборова періодика часів Першої світової війни / Н. М. Сидоренко. – К. : ДЦ історії укр. преси, 2000. – 202 с.
67. Сидоренко Н. М. Національно-духовне самоствердження : у 3 ч. Ч. 2 : Преса інтернованих українців та цивільної еміграції (Чехія, Польща, Румунія, Єгипет, 1919–1924) / Н. М. Сидоренко. – К. : ДЦ історії укр. преси, 2000. – 262 с.
68. Сидоренко Н. М. Національно-духовне самоствердження : у 3 ч. Ч. 3 : Національні часописи у «таборовому просторі» Європи після завершення Другої світової війни (Італія, Великобританія, Німеччина, Австрія, 1945–1950) / Н. М. Сидоренко. – К. : ДЦ історії укр. преси, 2000. – 160 с.
69. Смирнов Л. К вопросу о словацко-украинских культурных связях в контексте истории Закарпатья в XIX веке / Л. К. Смирнов // Благовісник праці : наук. зб. на пошану акад. М. Мушинки. – Ужгород–Пряшів : Карпатський Край, 1998. – С. 313–319.
70. Солович Я. Три десятиліття заслуженої літературної праці / Я. Солович // Дукля. – 1982. – № 4. – С. 1–2.
71. Срібняк І. Преса інтернованих частин Української Галицької армії у Чехословаччині (1919–1921 рр.) / І. Срібняк // Магістеріум : зб. / Нац. ун-т “Києво-Могилянська академія”. Магістерські програми. – К. : КПВД “Педагогіка”, 2006. – Вип. 22 : Журналістика. – С. 76–80.
72. Стерчо П. Словацько-українські взаємини у 1938–1039 роках / П. Стерчо // Сучасність. – 1965. – № 9. – С. 85–101.
73. Тернопільський Ю. Л. Українська преса з перспективи 150-ліття / Ю. Л. Тернопільський. – Джерзі-Ситі : Вид-во М.П. Коця, 1974. – 176 с.
74. Трембіцький В. Чехо-Словаччина і Україна в минулому та у сучасності / © Кушнір О.

- В. Трембіцький. – Торонто–Нью-Йорк : Вид-во “Вісті Комбатанта”, 1997. – 19 с.
75. Украинско-чехословацкие интернациональные святы : сб. науч. трудов. – К. : Наук. думка, 1989. – 264 с.
76. Фоллрихова М. Украинская национальная журналистика в Чехословакии : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. “Журналистика” / М. Фоллрихова. – К., 1989. – 26 с.
77. Франко З. Український альманах в Чехословаччині / З. Франко // Дружно вперед. – 1954. – № 12. – С. 30–31.
78. Чехословаччина // Зарубіжні українці : довідник / С. Ю. Лазебник, Ю. І. Макар та ін. – К. : Україна, 1991. – С. 200–210.
79. Шевчук В. І. Сучасні українсько-чехословацькі літературні зв'язки 1945–1960 / В. І. Шевчук. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – 151 с.
80. Штець М. Перший український друкований орган на Пряшівщині / М. Штець // Дукля. – 1967. – № 2. – С. 52–54.
81. Юричко А. Преса української еміграції / А. Юричко // Пам'ять століть. – 1996. – № 2. – С. 158–159.
82. Hvišč J. Dukla (literární a kulturnospoločenský almanach ukrajinskej menšiny) na novej ceste / J. Hvišč // Pravda. – 1964. – 24. 5. – S. 2.
83. Корецькі І. Almanach “Duklja” / І. Корецькі // Sovětska literature. – 1954. – № 6. – S. 734–746.
84. Molnár M. Problémy a perspektívy slovenskej literárnej ukrajistiky / M. Molnár // Slavica slovacca. – 1971. – № 2. – S. 126–142.
85. Molnár M. K problematike slovensko-ukrajinských literárnych vzťahov / M. Molnár // Studia academica slovacca 7. – Bratislava, 1978. – S. 307–320.
86. Mušinka M. Rusíni-ukrajinci – jedna národnosť. K seriálu článkov Rusíni – ohrozená menšina / M. Mušinka ; Zodp. red. M. Iljuk. – Prešov : Vyd-vo Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky, 1997. – 26 s.
87. Paňkevič I. Prešovskí Ukrajinci a Ukrajina v minulosti / I. Paňkevič // Věčná družba. Sborník prací k třístému výročí opětného sjednocení Ukrajiny z Ruskem. – Praha : Svět Sovětu, 1955. – S. 237–250.
88. Rudlovčáková E. Desat' rokov almanachu Dukl'a / E. Rudlovčáková // Nové obzory. – 1963. – № 5. – S. 353.

Оксана Кушнір

Українська преса Словаччини: историографія дослідження

В статті виділені особливості дослідження української преси Словаччини в національному журналістичному вченні і в словацькій україністиці ХХ століття, позначена бібліографія для вивчення прашівських друкованих видань.

Ключові слова: українська преса Словаччини, інформаційні джерела, міжнародна культурна комунікація.

Oksana Kushnir

Ukrainian Press in Slovakia: of Historiography Research

In the article emphasized the features of research of Ukrainian press in Slovakia in national science of journalism and in Slovakian ukrainian studies of XX century. The information sources for the study of Priashiv press are investigated.

Keywords: Ukrainian press in Slovakia, information sources, international cultural communication.